

Svar med anledning av revisorernas
granskning av kommunens hantering av
skyddade personuppgifter inom nämnden för
utbildning, kultur och fritid

12

2024UKFN234

Nämnden för utbildning, kultur och fritid

Datum
2024-11-11

Diarienummer
2024UKFN234 007

Svar med anledning av revisorernas granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter inom nämnden för utbildning, kultur och fritid

Förslag till beslut

Nämnden för utbildning, kultur och fritid noterar förvaltningens svar och godkänner de åtgärder som förvaltningen redovisat med anledning av revisorernas granskning.

Nämnden för utbildning, kultur och fritid delger kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och kommunens revisorer beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Den som är utsatt för våld eller hot kan i vissa fall få skyddade personuppgifter. Det finns tre nivåer av skydd: sekretessmarkering, skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter. KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun granskat kommunens hantering av skyddade personuppgifter, med särskilt fokus på kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid. Syftet med granskningen har varit att undersöka om nämnderna hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt. Den samlade bedömningen i granskningen är att nämnden för utbildning, kultur och fritid delvis hanterar uppgifterna på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Den 2 september 2024 beslutade kommunens revisorer att överlämna KPMG:s rapport till nämnden för utbildning, kultur och fritid. Revisorerna lämnade samtidigt följande rekommendationer till nämnden:

- Ta fram gemensamma, och vid behov verksamhetsspecifika, rutiner för hanteringen av skyddade personuppgifter samt säkerställ att dessa är kända i samtliga av nämndens verksamheter.
- Säkerställ att hanteringen av skyddade personuppgifter anpassas efter aktuell skyddsnivå.
- Tillse att rapporteringen av personuppgiftsincidenter inkluderar information om huruvida incidenten omfattar skyddade personuppgifter.

- Tillse att personal som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter får tillräcklig information och utbildning.

Förvaltningen redovisar pågående arbete och vilka ytterligare åtgärder som kommer genomföras. Förvaltningens bedömning är att fortsatt arbete krävs för att genomföra samtliga rekommendationer.

Kommunens revisorer önskar svar senast den 20 december 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 11 november 2024
- Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter, 2 september 2024

Ärendet

Den som är utsatt för våld eller hot kan i vissa fall få skyddade personuppgifter. Det finns tre nivåer av skydd: sekretessmarkering, skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter. KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun granskat kommunens hantering av skyddade personuppgifter, med särskilt fokus på kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid. Syftet med granskningen har varit att undersöka om nämnderna hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt. Med det avses att det finns tillräckliga rutiner för att förhindra att skyddade personuppgifter röjs för obehöriga och att det finns en tillräcklig intern kontroll av kommunens hantering av sådana uppgifter. Den samlade bedömningen i granskningen är att nämnden för utbildning, kultur och fritid delvis hanterar uppgifterna på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Den 2 september 2024 beslutade kommunens revisorer att överlämna KPMG:s rapport till nämnden för utbildning, kultur och fritid. Revisorerna lämnade samtidigt följande rekommendationer till nämnden:

- Ta fram gemensamma, och vid behov verksamhetsspecifika, rutiner för hanteringen av skyddade personuppgifter samt säkerställ att dessa är kända i samtliga av nämndens verksamheter.
- Säkerställ att hanteringen av skyddade personuppgifter anpassas efter aktuell skyddsnivå.
- Tillse att rapporteringen av personuppgiftsincidenter inkluderar information om huruvida incidenten omfattar skyddade personuppgifter.
- Tillse att personal som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter får tillräcklig information och utbildning.

Förvaltningen redovisar pågående arbete och vilka ytterligare åtgärder som kommer genomföras. Förvaltningens bedömning är att fortsatt arbete krävs för att genomföra samtliga rekommendationer.

Kommunens revisorer önskar svar senast den 20 december 2024.

Åtgärder

Nedan redovisas revisionens rekommendationer och förvaltningens svar på dessa.

- 1. Ta fram gemensamma, och vid behov verksamhetsspecifika, rutiner för hantering av skyddade personuppgifter samt säkerställ att dessa är kända i nämndens verksamheter***
För närvarande är föreningsservice den del av verksamheten som saknar rutiner för hantering av skyddade personuppgifter. Arbetet med att ta fram en verksamhetsspecifik rutin har påbörjats och sker i samarbete med leverantör.
- 2. Säkerställ att hanteringen av skyddade personuppgifter anpassas efter aktuell skyddsnivå***
Inom sektorn för utbildning, kultur och fritid har det påbörjats en genomgång av samtliga verksamhetssystem. När genomgången är färdig ska resultaten rapporteras till respektive verksamhetschef.
- 3. Tillse att rapporteringen av personuppgiftsincidenter inkluderar information om huruvida incidenten omfattar skyddade personuppgifter***
I den kommungemensamma e-tjänsten för personuppgiftsincidenter, finns en funktion som gör det möjligt för uppgiftslämnaren att anmäla om incidenten omfattar skyddade personuppgifter. Det viktigt att alla medarbetare som hanterar personuppgifter inom sektorn är väl förtrogna med incidentrapporteringssystemet. Det kommer därför skickas ut en påminnelse, med information om att använda e-tjänsten på korrekt sätt. Planen är även att upprätta en intern rutin för hanteringen av personuppgiftsincidenter som rör skyddade personuppgifter.
- 4. Tillse att personal som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter får tillräcklig information och utbildning***
Sektorns bedömning är att de personer som har tillgång till skyddade personuppgifter i arbetet, har tillräcklig utbildning och kunskap inom området. Rutinerna kring hanteringen av skyddade personuppgifter behöver dock säkerställas i hela

sektorn, vilket kommer ske så fort samtliga verksamhetsspecifika rutiner är upprättade.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer att förslaget till beslut inte medför ekonomiska konsekvenser.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har vidtagit åtgärder utifrån det som påtalats av revisorerna i granskningen av hanteringen av skyddade personuppgifter. Bedömningen är samtidigt att fortsatt arbete krävs för att genomföra samtliga rekommendationer.

Päivi Malmsten
Sektorchef

Martin Wennberg
Enhetschef

Datum
2024-09-02

För yttrande till
Kommunstyrelsen
Socialnämnden
Nämnden för utbildning, kultur och fritid

För kännedom till
Kommunfullmäktige

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

KPMG har på uppdrag av Härryda kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av skyddade personuppgifter.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet sätt ur ett kommunövergripande perspektiv.

Vi bedömer att kommunstyrelsen ur ett eget verksamhetsperspektiv delvis hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Vår bedömning är att socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid delvis hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Utifrån resultatet av vår granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen och granskade nämnder:

- Ta fram gemensamma och vid behov verksamhetsspecifika rutiner för hantering av skyddade personuppgifter samt säkerställa att dessa är kända i samtliga av styrelsens eller nämndens verksamheter.
- Säkerställa att hantering av skyddade personuppgifter i verksamhetssystem anpassas efter aktuell skydds nivå.
- Tillse att rapportering av personuppgiftsincidenter inkluderar information om huruvida incidenten omfattat skyddade personuppgifter.
- Tillse att personal som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter får tillräcklig information och utbildning.

Vidare rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Tillse att de kommunövergripande styrdokument avseende personuppgiftshantering och informationssäkerhet som finns i dagsläget omfattar hantering av skyddade personuppgifter där det är tillämpligt.
- Ta fram en särskild åtgärdsplan eller liknande för när en personuppgiftsincident omfattar skyddade personuppgifter.
- Tillse att det finns informations- och stödmaterial på kommunövergripande nivå avseende skyddade personuppgifter.

Kommunens revisorer beslutade den 2 september 2024 att överlämna ovan rubricerad rapport till kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid för hantering och svar. Svar önskas senast den 20 december 2024.

KOMMUNENS REVISORER

Ingegerd Helén
Ordförande

Marcus Tonell
Vice ordförande

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

Rapport

Härryda kommun

KPMG AB

2024-09-02

Antal sidor 20

Bilaga A

Härryda kommun

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

2024-09-02

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	5
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
2.2	Revisionskriterier	6
2.3	Metod	7
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Kommunens organisation	8
3.2	Kommunövergripande arbete	9
3.3	Nämndspecifika styrdokument, rutiner och arbetssätt	10
3.4	Uppföljning och avvikelshantering	15
4	Samlad bedömning och rekommendationer	18
A	Skyddade personuppgifter	21

1 Sammanfattning

KPMG har av Härryda kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av skyddade personuppgifter.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet sätt ur kommunövergripande perspektiv. Vi bedömer att kommunstyrelsens ur ett eget verksamhetsperspektiv delvis hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Vår bedömning är att socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid delvis hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Det finns kommunövergripande styrande dokument avseende personuppgiftshantering och informationssäkerhet, som anger hur sekretessklassade personuppgifter ska hanteras. Dessa styrande dokument beskriver dock inte hur skyddade personuppgifter ska hanteras. Utöver det finns det inte någon information, utbildning eller motsvarande gällande skyddade personuppgifter ut ett kommunövergripande perspektiv. Inom den kommungemensamma personalfunktionen finns det däremot delvis rutiner och arbetssätt för hantering av skyddade personuppgifter.

Inom socialnämndens verksamheter finns det både en sektorsövergripande rutin och lokala rutiner för hantering av skyddade personuppgifter inom olika verksamheter.

Inom nämnden för utbildning, kultur och fritids verksamheter finns det en central funktion för hantering av skyddade personuppgifter hos barn och elever i förskola och skola. Det finns även en skriftlig rutin för denna hantering. I nämnden för utbildning, kultur och fritids övriga verksamheter saknas det rutiner för hantering av skyddade personuppgifter.

Risکانalyser med hänsyn till skyddade personuppgifter genomförs inom ramen för informationsklassning av verksamhetssystem. I övrigt genomförs inte risکانalyser som omfattar risk för att skyddade personuppgifter röjs.

Det finns ett kommunövergripande incidentrapporteringssystem för personuppgiftsincidenter som möjliggör att särskilja incidenter som omfattar skyddade personuppgifter. Det finns inte några specifika instruktioner för hur incidenter som omfattar skyddade personuppgifter ska hanteras.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Finns det ett sammanhållet arbete avseende skyddade personuppgifter inom kommunen?	
Kommunstyrelsen	Nej
Finns det styrande dokument och rutiner för hanteringen av skyddade personuppgifter på kommunövergripande nivå samt i nämnderna?	
Kommunstyrelsen (övergripande)	Nej
Kommunstyrelsen (som verksamhetsnämnd) och nämnden för utbildning, kultur och fritid	Delvis
Socialnämnden	I allt väsentligt
Har styrelsen/nämnderna analyserat risken för att skyddade personuppgifter röjs?	
Kommunstyrelsen, socialnämnden och nämnden för utbildning, kultur och fritid	Delvis
Finns avvikelshanteringssystem inbegripet åtgärder som omfattar skyddade personuppgifter?	
Kommunstyrelsen, socialnämnden och nämnden för utbildning, kultur och fritid	Delvis
Genomförs fortlöpande kompetensutveckling kring hanteringen av skyddade personuppgifter för medarbetarna?	
Kommunstyrelsen, socialnämnden och nämnden för utbildning, kultur och fritid	Nej

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi styrelsen och granskade nämnder att:

- Ta fram gemensamma och vid behov verksamhetsspecifika rutiner för hantering av skyddade personuppgifter samt säkerställa att dessa är kända i samtliga av styrelsens eller nämndens verksamheter.
- Säkerställa att hantering av skyddade personuppgifter i verksamhetssystem anpassas efter aktuell skyddsnivå.
- Tillse att rapportering av personuppgiftsincidenter inkluderar information om huruvida incidenten omfattat skyddade personuppgifter.
- Tillse att personal som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter får tillräcklig information och utbildning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Tillse att de kommunövergripande styrdokument avseende personuppgiftshantering och informationssäkerhet som finns i dagsläget omfattar hantering av skyddade personuppgifter där det är tillämpligt.

Härryda kommun

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

2024-09-02

- Ta fram en särskild åtgärdsplan eller liknande för när en personuppgiftsincident omfattar skyddade personuppgifter.
- Tillse att det finns informations- och stödmaterial på kommunövergripande nivå avseende skyddade personuppgifter.

2 Bakgrund

KPMG har av Härryda kommuns revisorer fått i uppdrag att granska huruvida kommunen hanterar skyddade personuppgifter på ett säkert sätt. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Den som är utsatt för hot kan i vissa fall få skyddade personuppgifter. I Sverige lever ca 28 000 personer med skyddade personuppgifter. Skyddade personuppgifter är ett samlingsbegrepp för de tre olika skyddsnivåer som en person kan ges - sekretessmarkering, skyddad folkbokföring eller fingerade personuppgifter.¹

Den 1 januari 2019 trädde lagändringar i kraft med syfte att öka skyddet för hotade och förföljda personer. Lag (1991:483) om fingerade personuppgifter reglerar numera att skyddad folkbokföring kan ske på annan ort än den gamla folkbokföringsorten, utan att personen flyttar. Likaså är det möjligt att i större utsträckning ge ett skydd som är bättre anpassat efter vars och ens specifika situation.

Personer med skyddade personuppgifter kan drabbas av allvarliga problem om kommunens verksamheter av misstag lämnar ut uppgifterna. I det yttersta kan sådana misstag innebära en inskränkning av individens rätt till personlig säkerhet och frihet, vilka fastställs bland annat i Europakonventionens artikel 6. Kommunen, inklusive dess bolag, bör därför ha rutiner och riktlinjer för att hantera skyddade personuppgifter. Dessa riktlinjer behöver vara tillräckligt långtgående för att garantera rättigheten till säkerhet för alla människor, oaktat deras sociala status, ekonomiska ställning eller personliga egenskaper. Möjligheten av skydd får heller inte påverkas av den händelse att behovet uppkommit genom negativ livsstil eller kan anses vara självförfålat. Det är av väsentlighet att riktlinjen är känd bland samtliga kommunens medarbetare då i princip samtliga kan komma i kontakt med en person som har skyddade personuppgifter.

Baserat på detta har revisorerna utifrån sin riskanalys beslutat att genomföra en granskning av hur Härryda kommun hanterar skyddade personuppgifter.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt. Det innebär att det finns tillräckliga rutiner för att förhindra att skyddade personuppgifter röjs till obehöriga och att det finns en tillräcklig intern kontroll av kommunens hantering av skyddade personuppgifter.

Granskningen avsåg att besvara följande revisionsfrågor:

- Finns det ett sammanhållet arbete avseende skyddade personuppgifter inom kommunen?
 - o Råder det samsyn inom kommunen kring hur skyddade personuppgifter ska hanteras?

¹ En mer utförlig bakgrund kring skyddade personuppgifter finns i bilaga A.

2024-09-02

- Finns det styrande dokument och rutiner för hanteringen av skyddade personuppgifter på kommunövergripande nivå samt i nämnderna?
 - o Görs styrdokumentet och rutinbeskrivningar kända för medarbetare?
 - o Har styrelsen/nämnderna tillsett uppföljning och kontroll av styrdokumentens och rutinbeskrivningarnas efterlevnad?
 - o Har det övats alternativt testats för att säkerställa att riktlinjerna och rutinerna är tillräckliga för att säkerställa att skyddade personuppgifter inte röjs till obehörig?
- Har styrelsen/nämnderna analyserat risken för att skyddade personuppgifter röjs?
 - o Har styrelsen/nämnderna vidtagit åtgärder för att minska risken för röjning av skyddade personuppgifter?
- Finns avvikelshanteringssystem inbegripet åtgärder som omfattar skyddade personuppgifter?
 - o Hur tillvaratas erfarenheter från avvikelser på ett tillfredställande sätt?
- Genomförs fortlöpande kompetensutveckling kring hanteringen av skyddade personuppgifter för medarbetarna?

Granskningen avgränsas till att omfatta granskade styrelse och nämnders hantering av skyddade personuppgifter.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- 6 kap. 6 § Kommunallag
- 26 a kap. 1–6 §§ Skollag
- Socialtjänstlag
- Patientdatalag
- 21 kap. 3 § och 22 kap. 1–3 §§ Offentlighet- och sekretesslag
- Bibliotekslag
- 16 § folkbokföringslag
- NIS- direktivet
- Dataskyddsförordning artikel 32–34 (informationssäkerhet)
- Skatteverkets vägledning för offentliga aktörers hantering av skyddade personuppgifter
- Polisens rättsinformation om skyddade personuppgifter
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, intervjuer och skriftliga frågor. Vi har genomfört semistrukturerade intervjuer med berörda tjänstepersoner, enskilt och i grupp, samt djupintervjuer med ett antal nyckelbefattningar.

Vi har genomfört intervjuer med tjänstepersoner inom ett antal olika verksamhetsområden under de granskade nämnderna. Urvalet av verksamheter för intervju har syftat till att dels ge en övergripande bild av hur kommungemensamma styrdokument och rutiner implementerats i olika delar av nämndernas verksamhet, dels att möjliggöra ett särskilt fokus på de verksamheter som kan antas oftast komma i kontakt med skyddade personuppgifter. Detta urval av verksamheter för intervjuer har inte kunnat omfatta alla verksamheter i kommunen som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter. Följande intervjuer har genomförts:

Kommunstyrelsen

- Kommunjurist, dataskyddsombud och informationssäkerhetsansvarig
- Kommunstyrelsens presidium och kommundirektör
- Tjänstepersoner inom personalfunktionen

Socialnämnden

- Nämndens presidium och sektorchef för sektorn för socialtjänst
- Tjänstepersoner inom handläggarenheten, socialtjänstens mottagningsgrupp, arbetsmarknad och integration

Nämnden för utbildning, kultur och fritid

- Nämndens presidium samt sektorchef för sektorn för utbildning, kultur och fritid
- Tjänstepersoner inom grundskola, central funktion för hantering av skyddade personuppgifter inom skolan, biblioteksverksamhet och föreningsservice

Granskningen omfattade inga utlämnandetest av skyddade personuppgifter. Sådana kontroller skulle kunna innebära att skyddad information delas utan något faktiskt syfte annat än själva kontrollen.

Rapporten är faktakontrollerad av kommundirektör, sektorchef för socialtjänst, sektorchef för utbildning, kultur och fritid, kommunjurist, dataskyddsombud, informationssäkerhetsansvarig, enhetschef för myndighet och lokaler (sektorn för utbildning kultur och fritid), administrativ chef (sektorn för socialtjänst).

3 Resultat av granskningen

3.1 Kommunens organisation

Härryda kommun har följande nämnder: kommunstyrelsen, nämnden för utbildning, kultur och fritid, socialnämnd, miljö- och bygglovsnämnd och nämnden för överförmyndare i samverkan². En har en gemensam förvaltning, som utgörs av fyra sektorer och tre stödfunktioner. Förvaltningen styrs av styrelse och nämnder inom sina respektive verksamhetsområden, och leds av kommundirektören. Varje sektor leds i sin tur av en sektorchef och stödfunktionerna leds av en ekonomichef, en personalchef och en utvecklingschef.

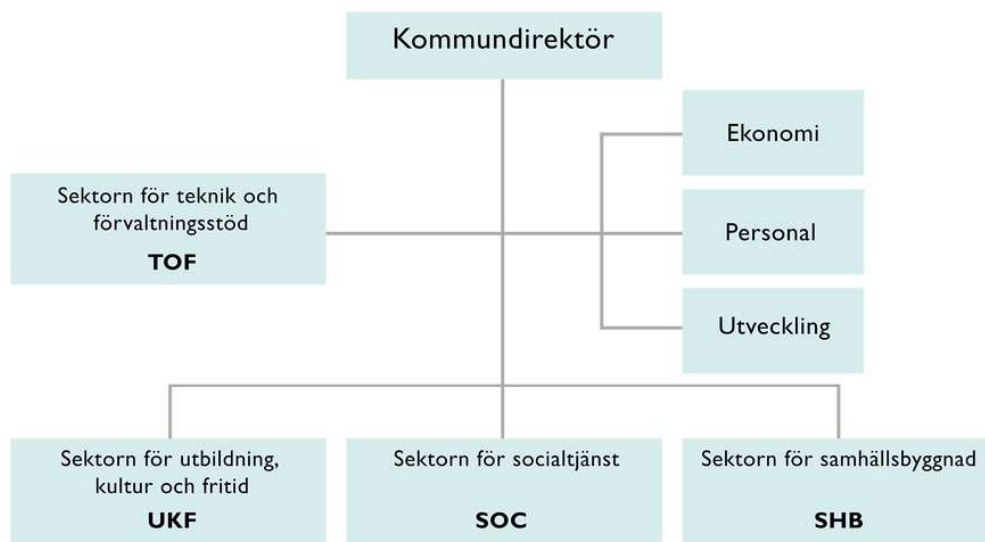

Bild: Härryda kommun.

² Gemensam nämnd med Kungsbacka, Mölndal, Partille och Öckerö kommuner.

3.2 Kommunövergripande arbete

3.2.1 Kommunstyrelsen

Av kommunstyrelsens reglemente framgår att kommunstyrelsens styrfunktion innebär att kommunstyrelsen ska utöva en samordnad styrning och leda arbetet med att ta fram styrdokument för kommunen.³ Kommunstyrelsen ansvarar även för säkerhetsfrågor i kommunen.⁴

3.2.2 Styrande dokument, rutiner och arbetssätt

Kommunen har ett antal styrdokument som avser hela kommunens personuppgiftshantering och informationssäkerhetsarbete:

- Policy för hantering av personuppgifter⁵
- Riktlinjer för hantering av personuppgifter i e-post⁶
- Rutin för anmälan av personuppgiftsincident⁷
- Policy för informationssäkerhet⁸
- Rutin för informationsklassificering⁹
- Rutin för informationssäkerhet förvaltning¹⁰
- Rutin för informationssäkerhet medarbetare¹¹

Det saknas formuleringar som avser hantering av just skyddade personuppgifter i de styrdokument som anges ovan. I riktlinjer för hantering av personuppgifter i e-post och i rutin för informationsklassning finns dock en generell hänvisning till sekretessregleringar i offentlighets- och sekretesslagen.

Av intervjuer framgår att det inte finns något kommunövergripande arbete gällande hanteringen av skyddade personuppgifter. Det finns inte heller något kommungemensamt styrdokument eller någon information, exempelvis på kommunens intranät, avseende vad som är viktigt att beakta vid hanteringen av skyddade personuppgifter. Av intervjuer framgår att det inte finns någon organisation för ett enhetligt arbetssätt när det gäller hanteringen av skyddade personuppgifter i kommunen. Vid intervjuer framkommer att det har förekommit att enskilda verksamheter har vänt sig till kommunjurist med frågor inom området.

³ Kommunstyrelsens reglemente. Kommunfullmäktige, 2022-12-15 § 208.

⁴ Kommunstyrelsens reglemente, Kommunfullmäktige, 2022-12-15 § 208.

⁵ Kommunfullmäktige, 2018-06-18 § 121.

⁶ Kommunstyrelsen, 2018-05-31 § 268.

⁷ Beslutsinstans och datum saknas

⁸ Kommunstyrelsen, 2019-04-04 § 114.

⁹ Kommundirektör, 2020-09-17.

¹⁰ Kommundirektör, 2020-09-17.

¹¹ Kommundirektör, 2021-09-28.

3.2.2.1 **Bedömning**

Vår bedömning är att det inte finns ett sammanhållet arbete avseende skyddade personuppgifter inom kommunen.

Vår bedömning är att det inte finns styrande dokument och rutiner på kommunövergripande nivå för hantering av skyddade personuppgifter inom kommunstyrelsen.

Vi baserar vår bedömning på att det saknas ett kommunövergripande arbete med skyddade personuppgifter i kommunen då det inte finns några styrande dokument som behandlar ämnet samt att det inte finns en organisation mellan verksamheterna inom kommunen som möjliggör en samsyn i hantering av skyddade personuppgifter.

Vi ser att de kommunövergripande styrdokument avseende personuppgiftshantering och informationssäkerhetsarbete som finns med fördel kan inbegripa även hantering av skyddade personuppgifter på en övergripande nivå i kommunen. Vi ser även att det med fördel skulle kunna finnas informations- eller stödmaterial på kommunövergripande nivå avseende hantering av skyddade personuppgifter.

3.3 **Nämndspecifika styrdokument, rutiner och arbetssätt**

Utöver det kommunövergripande arbetet har sektor- och verksamhetsspecifika styrdokument och rutiner inom de granskade nämndernas verksamheter efterfrågats. Som framgår av det kommungemensamma reglementet är styrelsen och respektive nämnd ansvarig för den personuppgiftshantering som sker i styrelsens eller nämndens verksamheter.

3.3.1 **Kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen har, utöver sin lednings- och styrfunktion, enligt sitt reglemente ansvar för ekonomi- och medelsförvaltning samt personalfrågor. Av kommunstyrelsens reglemente framgår även att kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för alla anställda i kommunen.

Kommunstyrelsens egen verksamhet omfattar i huvudsak:

- Ekonomi- och medelsförvaltning
- Personalfrågor inklusive löneadministration
- Samhällsbyggnadsfrågor som inte hanteras av annan nämnd
- Upphandling
- Näringslivs- och besöksfrågor

Av intervjuer framgår att det inte finns någon särskilt utsedd roll eller organisation för hantering av skyddade personuppgifter inom styrelsens verksamheter, utan ansvaret och hanteringen följer linjeorganisationen och respektive handläggare.

Vid genomförda intervjuer framkommer att personalfunktionen, som omfattar löneadministrationen, inte har någon skriftlig rutin för hanteringen av skyddade personuppgifter. Däremot beskrivs ett arbetssätt och en organisation inom enheten

2024-09-02

som innebär att en person hanterar samtliga personalakter och personalärenden som omfattar skyddade personuppgifter, med stöd av ytterligare en kollega vid behov. Av andra intervjuer framgår att arbetssättet är känt inom organisationen. Av intervjuer framgår att detta arbetssätt innebär att alla anställda med någon form av skyddade personuppgifter hanteras på samma sätt i systemet, oavsett vilken typ av skyddade personuppgifter personen har.

Inom personalfunktionen har en rutin för hantering av skyddade personuppgifter vid rekrytering och anställning utarbetats under granskningsperioden, efter att intervjuer genomförts. Vi har under granskningen tagit del av rutinen som beskriver hur personuppgifter ska hanteras vid annonsering av lediga tjänster, ansökan, kontakt med sökande, intervjuer, anställning, avslutad rekrytering samt arkivering av handlingar. Rutinen anger också vad som ska göras i det fall att skyddade personuppgifter röjs.

Enligt uppgifter från personalfunktionen har implementering av rutinen påbörjats under granskningsperioden. Vid intervjuer med personalfunktionen framgår att personalfunktionens arbetssätt för hantering av skyddade personuppgifter hos kommunens anställda huvudsakligen omfattade hanteringen efter avslutad rekrytering. Den nya rutinen omfattar inte hantering av skyddade personuppgifter hos personal efter avslutad rekrytering.

Implementering och efterlevnad av styrdokument och rutiner

Av genomförda intervjuer framgår att det inte genomförs någon särskild kontroll eller uppföljning av efterlevnaden hos de kommunövergripande styrdokument och rutiner som finns avseende informationssäkerhet och personuppgiftshantering.

Avvikelsehantering och incidentrapportering beskrivs i avsnitt 3.5. På kommunens intranät finns en handbok för informationssäkerhetsarbete som är anpassad för kommunens anställda.¹² Av handboken framgår att ansvaret för implementering av rutiner och styrdokument på området följer linjeorganisationen, att det är varje medarbetares ansvar att följa rutiner och styrdokument på området, och att frågor i första hand ska riktas till närmsta chef.

Av genomförda intervjuer framgår att det arbetssätt för hantering av skyddade personuppgifter som tidigare fanns inom personalfunktionen gjordes känt inom hela förvaltningen genom att de personer som ansvarade för arbetssättet vid återkommande tillfällen informerade om att hantering av skyddade personuppgifter hos personal skulle gå genom dem. Det genomfördes då ingen uppföljning av i vilken utsträckning detta arbetssätt var implementerat i hela organisationen. I korrespondens beskrivs att implementering pågår av den nya riktlinje avseende hantering av skyddade personuppgifter vid rekrytering och anställning som tagits fram under granskningens gång, och som beskrivs i avsnitt 3.2.2.

Av intervjuer och svar på skriftliga frågor framgår att det inte genomförts några tester av rutiner och riktlinjer med relevans för hanteringen av skyddade personuppgifter inom kommunstyrelsens verksamheter.

¹² Handbok för informationssäkerhet medarbetare, 2020-04-24.

3.3.2 Socialnämnden

Av socialnämndens reglemente framgår att nämnden bland annat ansvarar för verksamhet enligt socialtjänstlagen, lagen om vård av unga, lagen om vård av missbrukare samt kommunens uppgifter inom hälso- och sjukvård.¹³ Socialnämnden är också huvudman för vuxenutbildning i kommunen.

Sektorn för socialtjänst är den sektor inom förvaltningen som bedriver socialnämndens verksamhet. Inom sektorn finns följande verksamheter:

- Stöd till barn och familj
- Funktionsstöd
- Hälsa och bistånd
- Härryda framtid (arbetsmarknad, vuxenutbildning och integration)
- Vård och omsorg

Av intervjuer framgår att det inte finns någon särskilt utsedd roll eller organisation för hantering av skyddade personuppgifter inom nämndens verksamheter, utan att ansvar för och hantering av detta följer linjeorganisationen och respektive handläggare.

I sektorn finns det en gemensam rutin för hantering av skyddade personuppgifter¹⁴. Rutinen upprättades ursprungligen år 2018 och reviderades senast i april 2024. Av genomförda intervjuer framgår att detta har varit en relativt omfattande revidering, där sektorns gemensamma arbetssätt kring skyddade personuppgifter förtydligats.

Enligt rutinen har respektive verksamhetschef det övergripande ansvaret för hanteringen av skyddade personuppgifter inom sitt verksamhetsområde. Av rutinen framgår också att den bör kompletteras med lokala instruktioner eller liknande för att säkerställa att rutinens arbetssätt implementeras. Rutinen anger att en inledande utredning, riskanalys och handlingsplan alltid ska genomföras innan ett ärende registreras med personuppgifter i sektorns verksamhetssystem, om det framgår att en enskild har skyddade personuppgifter. Denna utredning ska bland annat visa vilken typ av skydd det är frågan om. Till rutinen finns en bilaga för sådan riskanalys och handlingsplan.

Rutinen beskriver det praktiska tillvägagångssättet som ska tillämpas för att hantera skyddade personuppgifter i sektorns verksamhetssystem. Detta innebär bland annat att skyddade personer ska registreras med ett lokalt personskydd i verksamhetssystemet. Genom ett sådant lokalt skydd har endast personer med tilldelad behörighet möjlighet att se den personens akt i systemet. Vidare omfattar rutinen hur utlämnande av handlingar ska hanteras samt vilka kontaktvägar som bör användas vid kontakt och fakturering till skyddade personer.

Av intervjuer framkommer även att det i flera fall finns lokala skriftliga rutiner för hantering av skyddade personuppgifter inom nämndens olika verksamheter.

¹³ Reglemente för socialnämnden. Kommunfullmäktige, 2022-12-15 § 212.

¹⁴ Rutin för hantering av skyddade personuppgifter. Beslutad av sektorchef och senast reviderad 2024-04-01.

2024-09-02

Det framkommer i intervjuer att det verksamhetssystem som huvudsakligen används inom sektorn inte gör skillnad på vilken nivå av skyddade personuppgifter som den enskilde har, utan att alla personer med någon form av skyddade personuppgifter hanteras på samma sätt i systemet.

Implementering och efterlevnad av styrdokument och rutiner

Av genomförda intervjuer framgår att den sektorsövergripande rutin för hantering av skyddade personuppgifter som gäller för socialnämndens verksamheter är känd hos de intervjuade inom sektorn. Rutinen finns tillgänglig på kommunens intranät och den nya versionen har distribuerats med e-post till sektorns personal. Det beskrivs att det inte har genomförts någon särskild uppföljning av rutinens efterlevnad inom socialnämndens verksamheter.

Det beskrivs att det inte har genomförts några tester av rutiner och riktlinjer med relevans för hanteringen av skyddade personuppgifter inom socialnämnden verksamheter.

3.3.3 Nämnden för utbildning, kultur och fritid

Av reglementet för nämnden för utbildning, kultur och fritid framgår att nämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom utbildningsområdet, biblioteksverksamhet, kultur och fritid.

Sektorn för utbildning, kultur och fritid är den sektor inom förvaltningen som bedriver nämnden för utbildning, kultur och fritids verksamhet. Inom sektorn finns följande verksamheter:

- Förskola, familjedaghem, öppen förskola och familjecentral
- Grundskola, anpassad grundskola och fritidshem
- Elevhälsa och utveckling
- Gymnasium och anpassad gymnasieskola
- Kultur och fritid

Inom sektorn finns det inte något övergripande stöd för hantering av skyddade personuppgifter för sektorns samtliga verksamheter. Däremot finns det en utsedd funktion för hantering av skyddade personuppgifter i skola och förskola. Denna funktion stöttar rektorer och skoladministratörer vid behov när nya barn eller elever med skyddade personuppgifter börjar i kommunens skola eller förskola.

Inom sektorn för utbildning, kultur och fritid finns det en dokumenterad rutin för handläggning av barns och elevers skyddade personuppgifter.¹⁵ Rutinen gäller för förskola, grundskola och gymnasieskola i kommunen. Rutinen beskriver vad skyddade personuppgifter innebär och hur handlingar och dokumentation som omfattar skyddade personuppgifter ska hanteras i olika situationer och system som används i verksamheten.

¹⁵ Rutin för handläggning av barns och elevers skyddade personuppgifter. 2023-04-24.

2024-09-02

Enligt rutinen ska en handlingsplan upprättas innan ett barn eller en elev med skyddade personuppgifter börjar i verksamheten, eller då ett barn eller en elev som redan finns i verksamheten får skyddade personuppgifter. Handlingsplanen ska föregås av samtal med vårdnadshavare eller eleven själv. Rutinen beskriver också hur den praktiska hanteringen av sådant som ansökan till plats i förskola eller fritidshem, fakturering, betygshantering och byte av skola ska ske.

I intervjuer beskrivs att det i skolans verksamhetssystem inte är möjligt att göra skillnad på vilken nivå av skyddade personuppgifter som den enskilde har. Det innebär att även barn och elever med sekretessmarkering i systemet skyddas på samma sätt som de med skyddad folkbokföring, som är en mer omfattande typ av skydd.

Av intervjuer framgår att det för nämndens övriga verksamheter bibliotek, kultur, fritid och föreningsservice inte finns några rutiner för hantering av skyddade personuppgifter.

Implementering och efterlevnad av styrdokument och rutiner

Av intervjuer framgår att den rutin för handläggning av barns och elevers skyddade personuppgifter som gäller för förskola, grundskola och gymnasieskola i kommunen finns tillgänglig för personalen på kommunens intranät. Den praktiska hanteringen av skyddade personuppgifter är knuten till en central funktion i sektorn dit rektor och skoladministratör vänder sig när det finns barn eller elever med skyddade personuppgifter i skolan. Genom att det finns en central funktion för hanteringen av skyddade personuppgifter finns det viss kontroll av rutinens efterlevnad.

Det beskrivs att det inte genomförts några tester av rutiner och riktlinjer med relevans för hanteringen av skyddade personuppgifter inom nämnden för utbildning, kultur och fritids verksamheter. Det framgår dock av intervjuer att rutinen för hantering av skyddade personuppgifter i skolan utvecklas kontinuerligt vid behov, när möjligheter att förbättra arbetssättet identifieras.

Nämndens övriga verksamheter saknar rutiner för hantering av skyddade personuppgifter.

3.3.4 Bedömning

Kommunstyrelsen

Vår bedömning är att det delvis finns styrande dokument och rutiner för hantering av skyddade personuppgifter inom kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen inte har någon övergripande rutin för hanteringen av skyddade personuppgifter. De kommunövergripande styrdokument som finns inom personuppgiftshantering och informationssäkerhet avser inte uttryckligen skyddade personuppgifter. Dessa styrdokument görs kända genom att de finns tillgängliga på kommunens intranät, där det är upp till linjeorganisationen och varje medarbetare att känna till dem.

Personalfunktionens arbetssätt och organisation avseende hantering av skyddade personuppgifter inom löneadministrationen finns inte dokumenterade.

Personalfunktionen har under granskningen tagit fram en ny rutin för hantering av skyddade personuppgifter vid rekrytering. Det saknas dock en sammanhållen övergripande rutin inom hela personalfunktionens uppdrag.

Socialnämnden

Vår bedömning är att det i allt väsentligt finns styrande dokument och rutiner för hantering av skyddade personuppgifter inom socialnämnden.

Sektorn har nyligen reviderat sektorsövergripande rutin för hantering av skyddade personuppgifter. Rutinen omfattar relevanta delar av hanteringen av skyddade personuppgifter. Rutinen görs känd genom att den är tillgänglig via kommunens intranät och har skickats ut till personalen efter sin senaste revidering.

Nämnden för utbildning, kultur och fritid

Vår bedömning är att det delvis finns styrande dokument och rutiner för hantering av skyddade personuppgifter inom nämnden för utbildning, kultur och fritid.

Inom förskola, grundskola och gymnasium finns det en rutin för hantering av skyddade personuppgifter. Rutinen omfattar relevanta delar av hanteringen av skyddade personuppgifter. Vi konstaterar att det inte finns någon rutin eller andra styrande dokument för hantering av skyddade personuppgifter inom nämndens övriga verksamheter.

Rutinen finns tillgänglig för personal genom kommunens intranät. Kännedom om rutinen sprids också genom den centrala funktion som arbetar med hanteringen av skyddade personuppgifter. Genom denna funktion finns också viss kontroll av rutinens efterlevnad.

Samtliga nämnder

Vi bedömer att det i samtliga granskade nämnders verksamheter är en brist att det i de olika verksamhetssystemen inte är möjligt att ha olika nivåer av skyddade personuppgifter registrerade.

Det innebär för de olika verksamheterna att arbetssättet för hur kommunens olika verksamheter hanterar skyddade personuppgifter inte är anpassade till den skyddsnivå som den enskilde har vilket kan i vissa avseenden försvåra för den enskilde. Vi ser att det inte övats alternativt testats för att säkerställa att riktlinjerna och rutinerna är tillräckliga för att säkerställa att skyddade personuppgifter inte röjs till obehörig.

3.4 Uppföljning och avvikelshantering

Av genomförda intervjuer och svar på skriftliga frågor framgår att det vid klassningar av verksamhetssystem bedöms om verksamheten förvaltar känsliga eller skyddade personuppgifter.¹⁶ Utifrån denna klassning vidtas åtgärder i respektive system. Av genomförda intervjuer och svar på skriftliga frågor med kommunen framkommer att det

¹⁶ Kommunen använder sig av Sveriges kommuner och regioners verktyg för informationsklassning.

2024-09-02

inte har genomförts någon övergripande riskanalys avseende risken för att skyddade personuppgifter röjs. Inga övergripande åtgärder har heller vidtagits för att minska risken för detta.

Inom kommunen finns ett kommunövergripande incidentrapporteringssystem för informationssäkerhetsincidenter och personuppgiftsincidenter, som är en form av informationssäkerhetsincidenter. Incidenterna ska rapporteras till närmsta chef eller till systemförvaltare för det it-system där incidenten ägt rum. Denna person gör sedan en incidentanmälan genom en e-tjänst. På kommunens intranät finns en rutin för personuppgiftsincidenter, som beskriver vad en personuppgiftsincident är, när en sådan ska anmälas och hur processen fungerar. Denna rutin lyfter inte skyddade personuppgifter som en särskild aspekt att ta hänsyn till. Vid kommunens faktakontroll framkommer att kommunens interna e-tjänst för incidentanmälan ger möjlighet att särskilja incidenter som omfattar personer med skyddade personuppgifter.

Enligt rutinen för personuppgiftsincidenter ska berörd chef säkerställa att åtgärder vidtas för att förhindra att en personuppgiftsincident ska ske igen. Det finns inga instruktioner för att en personuppgiftsincident som omfattar skyddade personuppgifter ska hanteras på ett särskilt sätt.

Av genomförda intervjuer framgår att det inte genomförs någon löpande kompetensutveckling för medarbetare avseende skyddade personuppgifter. Däremot framkommer vid intervjuer att det i flera av socialnämndens verksamheter finns en vana och kompetens kring hantering av sekretess och skyddade personuppgifter. Det framkommer även att den centrala funktion som hanterar skyddade personuppgifter i skolan kan gå externa utbildningar inom området vid behov.

Vi har tagit del av de personuppgiftsincidenter som rapporterats till kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid under 2023. Inga av dessa har avsett skyddade personuppgifter.¹⁷

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid delvis analyserat risken för att skyddade personuppgifter röjs.

Vår bedömning är att det delvis finns ett avvikelshanteringssystem som inbegriper åtgärder som omfattar skyddade personuppgifter och att erfarenheter från avvikelser inte tillvaratas på ett tillfredsställande sätt.

Vår bedömning är att det inte genomförs fortlöpande kompetensutveckling för medarbetare avseende skyddade personuppgifter.

Risikanalyser med hänsyn till skyddade personuppgifter genomförs inom ramen för informationsklassning av verksamhetssystem. Utifrån denna klassning vidtas åtgärder. I övrigt genomförs inte riskanalyser som omfattar risk för att skyddade personuppgifter röjs.

¹⁷ Dnr 2023KS161, Dnr 2023SOCN89, Dnr 2023UKFN108.

Härryda kommun

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

2024-09-02

Vi konstaterar att det finns ett kommunövergripande incidentrapporteringssystem för personuppgiftsincidenter som möjliggör att särskilja personuppgiftsincidenter som omfattar skyddade personuppgifter. Det finns inte några specifika instruktioner för hur incidenter som omfattar skyddade personuppgifter ska hanteras. Några personuppgiftsincidenter som omfattar skyddade personuppgifter har inte rapporterats i detta system under år 2023.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

KPMG har av Härryda kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av skyddade personuppgifter.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunstyrelsen inte hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet sätt ur kommunövergripande perspektiv. Vi bedömer att kommunstyrelsens ur ett eget verksamhetsperspektiv delvis hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Vår bedömning är att socialnämnden samt nämnden för utbildning, kultur och fritid delvis hanterar skyddade personuppgifter på ett sammanhållet och ändamålsenligt sätt.

Det finns kommunövergripande styrande dokument avseende personuppgiftshantering och informationssäkerhet, som anger hur sekretessklassade personuppgifter ska hanteras. Dessa styrande dokument beskriver dock inte hur skyddade personuppgifter ska hanteras. Utöver det finns det inte någon information, utbildning eller motsvarande gällande skyddade personuppgifter ut ett kommunövergripande perspektiv. Inom den kommungemensamma personalfunktionen finns det däremot delvis rutiner och arbetssätt för hantering av skyddade personuppgifter.

Inom socialnämndens verksamheter finns det både en sektorsövergripande rutin och lokala rutiner för hantering av skyddade personuppgifter inom olika verksamheter.

Inom nämnden för utbildning, kultur och fritids verksamheter finns det en central funktion för hantering av skyddade personuppgifter hos barn och elever i förskola och skola. Det finns även en skriftlig rutin för denna hantering. I nämnden för utbildning, kultur och fritids övriga verksamheter saknas det rutiner för hantering av skyddade personuppgifter.

Riskanalys med hänsyn till skyddade personuppgifter genomförs inom ramen för informationsklassning av verksamhetssystem. I övrigt genomförs inte riskanalyser som omfattar risk för att skyddade personuppgifter röjs.

Det finns ett kommunövergripande incidentrapporteringssystem för personuppgiftsincidenter som möjliggör att särskilja incidenter som omfattar skyddade personuppgifter. Det finns inte några specifika instruktioner för hur incidenter som omfattar skyddade personuppgifter ska hanteras.

Härryda kommun

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

2024-09-02

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi samtliga granskade styrelse och nämnder att:

- Ta fram gemensamma och vid behov verksamhetsspecifika rutiner för hantering av skyddade personuppgifter samt säkerställa att dessa är kända i samtliga av styrelsens eller nämndens verksamheter.
- Säkerställa att hantering av skyddade personuppgifter i verksamhetssystem anpassas efter aktuell skyddsnivå.
- Tillse att rapportering av personuppgiftsincidenter inkluderar information om huruvida incidenten omfattar skyddade personuppgifter.
- Tillse att personal som potentiellt hanterar skyddade personuppgifter får tillräcklig information och utbildning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Tillse att de kommunövergripande styrdokument avseende personuppgiftshantering och informationssäkerhet som finns i dagsläget omfattar hantering av skyddade personuppgifter där det är tillämpligt.
- Ta fram en särskild åtgärdsplan eller liknande för när en personuppgiftsincident omfattar skyddade personuppgifter.
- Tillse att det finns informations- och stödmaterial på kommunövergripande nivå avseende skyddade personuppgifter.

Härryda kommun

Granskning av kommunens hantering av skyddade personuppgifter

2024-09-02

Datum som ovan

KPMG AB

Maria Wiksten
Verksamhetsrevisor

Olle Andersson
Verksamhetsrevisor

Liz Gard
Certifierad yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Skyddade personuppgifter

Personuppgifter kan skyddas om någon är utsatt för hot. Detta kan exempelvis innebära att en persons namn samt adress, som vanligen är offentliga uppgifter, skyddas i folkbokföringsregistret. Skyddade personuppgifter är ett samlingsbegrepp för de tre olika nivåer genom vilka en person kan skyddas genom - sekretessmarkering, skyddad folkbokföring eller fingerade personuppgifter. Skatteverket beslutar om sekretessmarkering och skyddad folkbokföring, medan Polismyndigheten beslutar om fingerade personuppgifter. Därtill kan särskilda bestämmelser om sekretess göras aktuella för personer under förföljelse eller hot, däribland föräldrabalken (6 kap. 13 a §), lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, socialtjänstlagen (15 kap) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Av alla personer som lever med skyddade personuppgifter beräknas 40 procent vara barn, följt av 40 procent kvinnor och 20 procent män, enligt Riksrevisionen.¹⁸ Det finns idag cirka 10 000 män respektive 15 000 kvinnor som lever med antingen en sekretessmarkering eller skyddad folkbokföring i Sverige, enligt Jämställdhetsmyndigheten.¹⁹ Cirka 10 000 av det totala antalet personer i Sverige som lever med skyddade personuppgifter är barn.²⁰ Den vanligaste förekommande anledningen av de tre nivåer av skyddade personuppgifter är sekretessmarkeringar, som utgör 82 procent. Resterande 18 procent utgörs av skyddad folkbokföring.²¹ Med anledning av den känsliga naturen av ärenden rörande fingerade personuppgifter, går det därför inte att konstatera antalet personer i denna kategori. Av en utredning framkommer dock att antalet som ansökte om sådana uppgifter mellan åren 2008 och 2015 var totalt 393.²²

Försenad post samt en brist på digitala lösningar ämnade för gruppen, med missade räkningar eller kallelser till vård som följd, uppges som exempel.²³ Därtill uppger personer med skyddade personuppgifter sämre hälsa, jämfört med de som har en sekretessmarkering. Utmaningar i vardagen kopplade till arbets- och boendesituationen förekommer även för närstående till de med skyddade uppgifter, särskilt för barn, som följd av att behöva flytta ofta. Även av en svensk vetenskaplig studie, med fokus på kvinnor och barn som lever gömda från våldsutövande män, framkommer praktiska svårigheter i vardagen, som medför ekonomiska konsekvenser och hindrar dem från att vara aktiva samhällsmedborgare, samtidigt som viljan att vara sådana finns.

Mot bakgrund av detta konstaterar Jämställdhetsmyndigheten i sin rapport ett stort behov av ökad kunskap hos både myndigheter och aktörer, som kommer i kontakt med personer som lever med skyddade personuppgifter, för att inte riskera att dessa

¹⁸ Riksrevisionen, 2024. *Statens skydd av hotade personer – brister i omfattning och effektivitet*. Rapport: RiR 2024:1.

¹⁹ Jämställdhetsmyndigheten, 2024. "Skyddade personuppgifter". Webbsida, tillgänglig via: <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/skyddade-personuppgifter/> 2024-04-03.

²⁰ Jämställdhetsmyndigheten, 2023. *Att leva med skyddade personuppgifter – behovet av samhällets långsiktiga stöd*. Rapport: 2023:04.

²¹ Jämställdhetsmyndigheten, 2022. *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*. Rapport: 2022:10.

²² Jämställdhetsmyndigheten, 2022. *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*. Rapport: 2022:10.

²³ Jämställdhetsmyndigheten, 2022. *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*. Rapport: 2022:10.

2024-09-02

personuppgifter röjs. Att personuppgifter blir röjda kan innebära konsekvenser för både den enskilde och hans barn, som framkommer av samma rapport. I rapporten genomförd av myndigheten konstateras att tre av fyra intervjuade kvinnor har någon gång fått sina skyddade personuppgifter röjda samt att hälften behövt flytta som följd. Mer än hälften av kvinnorna i rapporten uppger att deras våldsutövare kunnat hitta dem efter att ha beviljats skyddade personuppgifter.

För barnen framkommer att de behöver bryta kamrat- och släkterelationer samt en känsla av ensamhet, som följd av att behöva flytta. Även begränsningar i barnens liv och en känsla av otrygghet över lag framgår, exempelvis i form av att behöva hålla hemligt uppgifter som kan röja var de bor, om de har umgänge med en våldsutövande förälder. Bland de myndigheter som nämns som exempel på de som har röjt uppgifterna är skolor och universitet, skyddade boenden, hälsosjukvården, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, domstolar, socialtjänsten, Skatteverket och Försäkringskassan.

Riksrevisionen bedömer att skyddet som myndigheter utfärdar inte hindrar hot, våld eller trakasserier på ett effektivt sätt.²⁴ Bland annat nämns en brist på kunskap hos de anställda vid myndigheter samt otillräckliga steg från regeringen i syfte att motverka att skyddade personuppgifter röjs. Med en enkätundersökning som grund, konstaterar Skatteverket att 37 procent att de får sina uppgifter röjda någon gång och att en femtedel har utsatts för våld eller hot som konsekvens av röjningen. Riksrevisionen, med hjälp av sin enkätundersökning, konstaterar att många myndigheter har rutiner och arbetssätt på plats gällande hanteringen av uppgifterna, men har samtidigt svårt att hindra att misstag som begås av sina anställda som leder till en röjning.

Sekretessmarkering

Av de tre nivåer av skyddade personuppgifter, utgör sekretessmarkeringar den lägre graden. Beslut gällande huruvida det finns skäl till införandet av en sekretessmarkering fattas av Skatteverket (5 kap. 5 § OSL). Den berörda myndigheten godkänner ansökan om det finns risk att en person kan komma att utsättas för allvarliga trakasserier, brott eller förföljelse. För myndigheter fungerar markeringen som en varningssignal, som indikerar att en noga sekretessprövning måste göras i samband med uppgiftsutlämningar. Med andra ord kan en sekretessmarkering betraktas som ett administrativt ingripande som försvårar för andra att ta del av personens personuppgifter, om det av särskild anledning kan antas leda till att personen eller hans närstående skulle kunna utsättas för hot eller våld om uppgiften skulle röjas. Sekretessmarkering regleras i huvudsak i 22 kap. 1 § Offentlighets- och sekretesslagen samt 21 kap. 3 § Offentlighets- och sekretesslagen.

Skyddad folkbokföring

Om en person av särskilda skäl kan antas bli utsatt för allvarliga trakasserier, brott eller förföljelser, kan denne beviljas skyddad folkbokföring. I ett begränsat antal fall, som när någon ännu inte utsatts för hot eller förföljelser, men sådana befaras kunna ske, kan en

²⁴ Riksrevisionen, 2024. *Statens skydd av hotade personer – brister i omfattning och effektivitet*. Rapport: RiR 2024:1.

2024-09-02

person få skyddad folkbokföring på en ort annan än den gamla folkbokföringsorten.²⁵ En person kan få vara folkbokförd i en kommun, trots avsaknad av anknytning dit eller flytt därifrån.²⁶ Uppgifter rörande personens personliga förhållanden omfattas av stark sekretess och får inte lämnas ut om det inte är säkert att personen eller dennes närstående lider. Den nya adressen registreras inte i folkbokföringen och får inte heller spridas till andra myndigheter. Vissa instanser kan dock ta del av denna information, exempelvis sjukvården, kommunen och Försäkringskassan.

Skyddad folkbokföring regleras huvudsakligen av 16 § folkbokföringslagen (1991:481), FOL samt 22 kap. 2 och 3 §§ OSL. Jämfört med en sekretessmarkering, innebär denna ett starkare skydd. Beslut gällande skyddad folkbokföring fattas av Skatteverket, men myndigheten kan begära biträde av Polismyndigheten vid utredning av frågor rörande detta (17 a § första stycket folkbokföringslagen). Även socialnämnden kan kontaktas för att begära biträde för en bedömning av den skyddade folkbokföringen kan bedömas tillfredsställa skyddsbehovet.²⁷ För barn under 18 år görs en ansökan om skyddad folkbokföring av vårdnadshavaren, om syftet avser skydd från den andra vårdnadshavaren. Skatteverket har dock ingen rättslig skyldighet att bistå andra myndigheter och organisationer, vad gäller frågor kring behandling av skyddad folkbokföring.

Fingerade personuppgifter

Att få fingerade personuppgifter innebär att en person får nya identitetsuppgifter (som namn och personnummer) och att den gamla identiteten tas bort ur folkbokföringsdatabasen. Detta utgör det starkaste skyddet för personuppgifter och används endast i undantagsfall, som när någon är utsatt för allvarlig brottslighet eller om övriga åtgärder bedöms vara otillräckliga. Den som medges sådana uppgifter får även göra en ansökan för sina barn, om hen är vårdnadshavaren och avser söka skydd från den andra vårdnadshavaren. Beslut gällande fingerade personuppgifter prövas av Polismyndigheten, och som regel medges för obestämd tid.²⁸ Skatteverket meddelas därefter av Polismyndigheten kring vilka uppgifter som ska registreras i folkbokföringsdatabasen (6 § lag [1991:483] om fingerade personuppgifter). Därtill ansvarar Polismyndigheten för kontakter med andra myndigheter, om den som har beviljats fingerade personuppgifter, är i behov av hjälp som inte kan tillfredsställas på andra sätt. Även en enskilds personliga förhållanden innefattas av den starka sekretessen vad gäller ärenden rörande fingerade personuppgifter, och därför inte får lämnas ut om inte det expliceras att en sådan röjning inte skulle medföra konsekvenser som den enskilde eller dennes närstående kan komma att lida av.

²⁵ Prop. 2017/18:145 s. 129

²⁶ 16 § andra stycket FOL

²⁷ Prop. 2017/18:145 s. 67

²⁸ 2 § första stycket lag [1991:483] om fingerade personuppgifter